

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W MŁYNARACH**

z dnia 2025 r.

w sprawie uchwalenia Planu Odnowy Miejscowości Młynary

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2024r. Nr 1465, z późn. zm.)

Rada Miejska w Młynarach uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Plan Odnowy Miejscowości Młynary przyjęty Uchwałą nr 2/2025 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Młynary z dnia 2025 roku, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XL/217/2010 Rady Miejskiej w Młynarach z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Młynary.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Młynary.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały nr

Rady Miejskiej w Młynarach

z dnia.....

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

Młynary



SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI W KTÓREJ BĘDZIE REALIZOWANA OPERACJA	4
LOKALIZACJA	4
HISTORIA	5
ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA	9
STRUKTURA PRZESTRZENNA MIEJSCOWOŚCI	9
III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCA ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	10
1. Zasoby przyrodnicze	10
2. Dziedzictwo kulturowe	10
3. Obiekty i tereny	11
4. Infrastruktura społeczna	14
5. Infrastruktura techniczna	14
6. Gospodarka i rolnictwo	15
7. Kapitał społeczny i ludzki	16
IV. ANALIZA SWOT	20
V. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI	23
Opis zadań do realizacji wraz z uzasadnieniem konieczności ich realizacji	23
VI. WDROŻENIE I MONITOROWANIE PLANU	30

I.WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Planowanie strategiczne w programach odnowy wsi polega na długofalowej wizji rozwoju z uwzględnieniem jej specyfiki, zasobów oraz potrzeb i aspiracji mieszkańców.

Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Młynary jest obszar tej miejscowości.

Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

Plan Odnowy Miejscowości Młynary to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2025-2032. Podstawą opracowania planu jest Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy Młynary oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Młynary.

Uwarunkowania Planu Odnowy Miejscowości polegają na tym, że ma on lokalny charakter, obejmuje ograniczony teren jednej miejscowości i przygotowywany jest z inicjatywy i przez mieszkańców miejscowości. Ujęte w Planie zadania zostały wyłonione w oparciu o wytyczne środowiska lokalnego i przeprowadzone rozeznanie potrzeb.

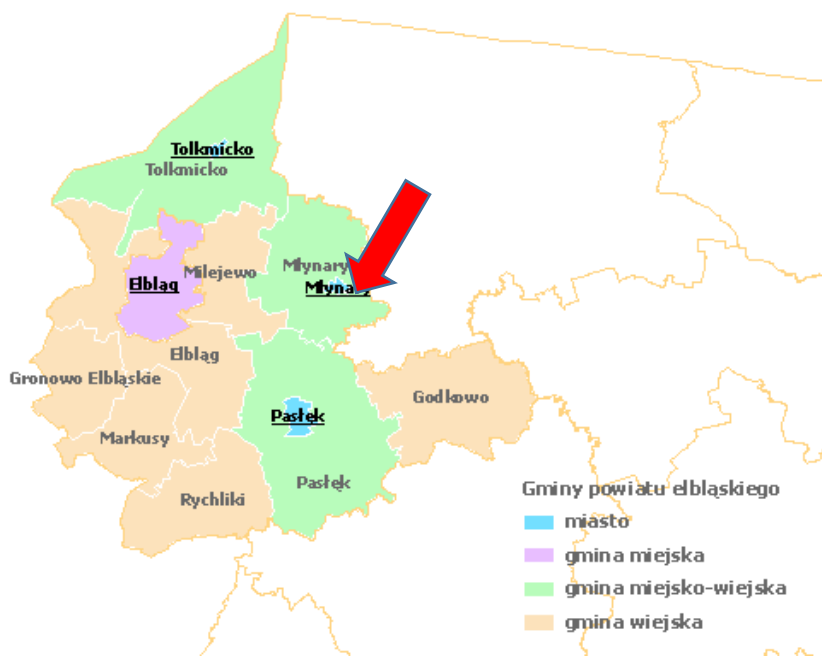
Niniejszy Plan Odnowy Miejscowości Młynary jest aktualizacją planu wykonanego w 2010 roku. Przy opracowaniu planu aktywnie brała udział Grupa Odnowy Miejscowości. Odkonło się kilka spotkań roboczych. Grupa pracowała od listopada 2024 r., początkowo jako grupa nieformalna. Na początku 2025r. została powołana uchwałą zebrania mieszkańców miejscowości. Jej skład stanowi 7 osób, mieszkańców Młynar. Do utworzenia dokumentu wykorzystano dane statystyczne, dane z Urzędu Miasta i Gminy Młynary. Wykorzystano także informacje zebrane od mieszkańców dotyczące kierunków rozwoju miejscowości, niezbędnych inwestycji. Informacje zbierane były podczas wywiadów z mieszkańcami, podczas zebrań mieszkańców sołectwa. Wśród uczestników zajęć plastycznych, którzy swoje pomysły dotyczące rozwoju miejscowości Młynary, przedstawiali w formie graficznej. Powstałe rysunki stanowią bazę do wyboru zadań inwestycyjnych w okresie najbliższych 7 lat. Dokument został opracowany na spotkaniach warsztatowych.

Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE. Zmiany w planie wymagają jednak podejmowania stosownych uchwał.

II. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI W KTÓREJ BĘDZIE REALIZOWANA OPERACJA

LOKALIZACJA

Miejscowość gminna Młynary położona jest w zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego (powiat elbląski) na wschód od Elbląga (w odległości około 20 km) oraz na południowy wschód (25-30 km) od Zalewu Wiślanego, na pograniczu Wzniesienia Elbląskiego i Równiny Warmińskiej.



Położenie gminy Młynary na tle powiatu elbląskiego

(źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_elbl%C4%85ski)

Miasto Młynary posiada bezpośrednie drogowe połączenia komunikacyjne z Elblągiem, Braniewem, Fromborkiem, Pasłękiem i Ornetą, zaś obok miasta przebiega linia kolejowa Elbląg-Braniewo-Kaliningrad. Historycznie gmina zajmuje teren dawnej ziemi pruskiej zwanej Pogezanią, ściślej jej górna część zwaną od czasów krzyżackich Oberland, tj. Pogórze. Gminę Młynary tworzy 19 sołectw w skład których wchodzi 29 miejscowości. Większa część obszaru gminy leży w strefie ochrony krajobrazu kulturowego oraz w strefie ekologicznego systemu obszarów chronionych województwa warmińsko-mazurskiego. Gmina Młynary to gmina miejsko-wiejska w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie elbląskim. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie elbląskim. Siedziba gminy to Młynary.

Według danych z roku 2002 gmina Młynary ma obszar 157,09 km², w tym:

- użytki rolne: 54%
- użytki leśne: 37%

Gmina stanowi 10,98 % powierzchni powiatu. Miasto Młynary zajmuje powierzchnię 276 ha. Na początku 2023 r. na terenie miejscowości Młynary mieszkało 1712 osób, na koniec 2023 r. miasto Młynary zamieszkiwały 1704 osoby. Na koniec 2024r. Młynary zamieszkiwało 1659 osób. Większość – 51,5 % stanowiły kobiety.

Przez Młynary przepływa rzeka Bauda, w dorzeczu której znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy.

HISTORIA

Najstarsze źródła podają, że Młynary zostały założone w 1327 roku, według legendy, przez kilkudziesięcioosobową grupę osadników z Turynгии, wędrującą na wschód, którym przewodniczył Mikołaj Kumin. Nazwali oni gród nad Baudą na pamiątkę miasta z którego przybyli Mühlhausen, co na polski wyklada się Młynary. Młynary zostały założone na prawie chełmińskim. Ze 103 łanów gruntów nadanych miastu, 10 wolnych od opłat przypadł zasadźcy i jego spadkobiercom. Wolne od ciężarów prawa lennego były również 4 łany przydzielone proboszczowi i 12 łanów nadanych wszystkim mieszkańcom miasta do wspólnego użytkowania. Założyciel, Mikołaj Kumin, oprócz ziemi otrzymał dziedziczny urząd sołtysa w Młynarach i Płonnym oraz część wpływów od zasądzonych kar pieniężnych. Do kasy sołeckiej

wpływać miała połowa czynszów od łąźni, kramów i ław kupieckich, a drugą połowę otrzymywał Zakon.

Miasto położone w widłach Baudy i wpadającego do niej strumienia, na przecięciu dawnych traktów z Elbląga i Fromborka na Ornetę i Pieniężno oraz z Braniewa do Pasłęka. Średniowieczne miasto założone na planie zbliżonym do kwadratu, z kwadratowym rynkiem po środku z siatką prostopadłych ulic wychodzących z naroży rynku, otoczone kamienno – ceglanyimi murami z basztami i dwoma bramami wjazdowymi od wschodu i zachodu. W północno – zachodnim kwartale kościół, w północno – wschodniej części siedziba zarządu lasów komturstwa krzyżackiego do 1410r. Spalone w 1414 i 1455r. W średniowieczu istniały przedmieścia w kierunku Pasłęka i Młynarskiej Woli. Zmiana głównych traktów wpłynęła na zahamowanie rozwoju miasta, które w prawie niezmienionym kształcie dotrwało do XIXw. W okresie Reformacji a potem sekularyzacji Zakonu kościół przejęli protestanci. Nowy etap dla miasta rozpoczął się z chwilą otwarcia linii kolejowej Berlin – Królewiec. Powstały wtedy tartaki, młyny, nastąpił rozwój , który na szczęście nie doprowadził do istotnych zmian w układzie starego miasta. Zburzono część murów, wzniesiono kościół katolicki. W czasie ofensywy radzieckiej miasto zostało zburzone w 80% i do dziś nie zostało w swej historycznej części odbudowane. Niegdyś mieszkańcy Młynar posiadali dwa browary i dwie słodownie, a wieść o niepowtarzalnym smaku piwa rozchodziły się wszelkimi możliwymi drogami, nie wspominając już o nazwie samego produktu – „*Jasne Piwo Młynarskie*”.

Młynary podczas swojego istnienia często niszczone były przez choroby, wojny i pożary. W 1628 roku miasto zostało zajęte przez Szwedów, którzy ograbiwszy z wszystkiego co cenne opuścili je. Od 1713 roku przez 3 lata trwała budowa ratusza z muru pruskiego, który mieścił się w centralnym punkcie miasta, gdzie obecnie znajduje się rynek miejski. W 1807 roku do Młynar wkroczyły wojska napoleońskie. Ich pobyt w mieście trwał przeszło rok. Pod Młynarami miała również miejsce bitwa Kozaków z Francuzami w 1813 roku. W 1871 roku, w ogromnym pożarze, który nawiedza miasteczko płonie m. in. jego wizytówka Ratusz Miejski. Prawa miejskie Młynarom przywrócono w styczniu 1984 roku .

KALENDARIUM

- 1327 - założenie miasta
1349 - straszliwa zaraza
1408 - Wielki Mistrz Ulrich von Jungingen odwiedza Młynary
1414 - miasto spalone przez wojska polskie
1445 - w Młynarach utworzono nadleśnictwo
1450 - wprowadzono podatki sadownicze, wpłacane przez sołtysów do sądu w Młynarach
1453 - Młynary wraz z czterema innymi miastami odmawiają narzuconych im nowych ciężarów przez Zakon Krzyżacki
1455 - miasto poddaje się komturowi z Elbląga, Henrykowi von Plauen, i zostaje spalone i zniszczone
1499 - Młynary wymienione w polskich Metrykach Koronnych w związku z zapisem królewskim dla Jana Bażyńskiego 1520 - kościoły w Młynarskiej Woli i Zastawnym ulegają zniszczeniu; Młynary zajęte przez wojska polskie i zniszczone przez wielki pożar
1543 - pożar w mieście; wizytacja kościoła przez ks. Albrechta wraz z biskupem Jerzym Polencem
1554 - odbudowa kościoła powierzona majstrowi murarskiemu Stanisławowi z Fromborka i majstrowi stolarskiemu Błażejowi z Łukty
1571 - Młynary budują nową szkołę
1612 - elektor pruski Jan Zygmunt opisuje upadek Młynar
1621 - powstają nowe szkoły w Starym Siedlisku, Młynarskiej Woli i Lohbergu
1625 - zaraza w mieście -144 ofiary
1628 - miasto zajęte przez Szwedów
1629 - zaraza w mieście pochłania 355 osób spośród ludności cywilnej i 66 żołnierzy szwedzkich
1631 - Szwedzi, ograbiwszy miasto, opuszczają je
1638 - 38 osób pada ofiarą zarazy
1638 - na stosie spalono dwie kobiety, które podejrzewano o czary
1640 - od tego roku miasto odżywa i dźwiga się z ruin
1654 - budowa ambony w kościele św. Piotra
1655 - Szwedzi po raz drugi kwaterują w Młynarach; stąd król prowadzi operacje wojskowe na Elbląg i zwycięża go
1659 - zaraza zabija 143 osoby
1661 - 99 mieszkańców pada ofiarą zarazy
1668 - Szwedzi plądrują miasto i wywożą ze sobą wszystko, co wartościowe
1678 - powstają nowe szkoły: w Dobrym, Nowym Monasterzysku i Trunzu
1695 - budowa nowego ołtarza z grupą rzeźb ukrzyżowanego
1699 - wizytacja kościoła i szkoły; wprowadzenie poczty konnej Młynary - Kwidzyn -Królewiec
1704 - w mieście stacjonuje 5 kompani wojska
1713 -16 - budowa ratusza z muru pruskiego
1717 - wprowadzenie nauczania obowiązkowego; likwidacja pręgierza stojącego przy odwachu
1723 - miasto otrzymuje jurysdykcję kryminalną
1739 - przebudowa kościoła: obalenie sklepienia gipsowego i zastąpienie go drewnianym płaskim; likwidacja chóru po stronie południowej; prezbiterium zamieniono na zakrystię poza ołtarzem
1740 - budowa w kościele dwu-kondygnacyjnych empir

/galerii i nowych konfesjonatów oraz nowej obsady ołtarza
 1742 - budowa nowych organ przez Adama Cottlieba
 1758 - garnizon idzie na wojnę 7-letnią; miasto na 4 lata zajmują Rosjanie, którzy nakładają na nie wysoką kontrybucję i żądają hołdu poddańczego dla cara
 1759 - generalna naprawa dróg i mostów
 1765 - gubernator rosyjski nakazuje powtórny remont dróg i mostów
 1773 - budowa nowej szkoły o wymiarach 91x26 stóp
 1780 - budowa nowego ratusza, na który cegłę brano z rozbieranych murów miejskich
 1789 - likwidacja garnizonu wojskowego
 1800 - wybrukowano uliczki miejskie; otwarto nowy cmentarz grzebalny
 1807 - wkroczenie wojsk napoleońskich do miasta (ich pobyt trwałok. 1 rok)
 1812 - ponowny przemarsz wojsk napoleońskich przez Młynary na Moskwę
 1813 - bitwa Kozaków z Francuzami pod Młynarami
 1825 - sprawozdanie magistratu
 1831-2 -panuje cholera
 1847 - duży pożar w mieście
 1852 - otwarcie nowej linii kolejowej Malbork -Młynary -Braniewo
 1854 - otwarcie szkoły katolickiej w Młynarach
 1856 - budowa nowej szosy z Młynar do stacji kolejowej
 1856-7 - budowa nowego kościoła katolickiego pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny
 1860 - otwarcie średniej szkoły prywatnej dla dziewcząt w Młynarach
 1864 - oświetlenie naftowe ulic
 1867 - pożar części miasta
 1871 - pożar w mieście -spłonął m.in. ratusz
 1873 - wybrukowano cały rynek z placem wolnym pośrodku, gdzie stał dawny ratusz
 1875 - budowa drewnianego stropu w kościele św. Piotra
 1880 -ukończenie szosy z Młynar do Elbląga
 1891 -budowa nowego mostu na Donie przy tzw. Grobli Elbląskiej
 1899 - kapitalny remont wieży kościelnej
 1900 - podłączenie Młynar do sieci telefonicznej
 1901 - budowa elektrowni i nowego domu szkolnego; w dawnej szkole w dwóch izbach otwarto muzeum regionalne
 1921 - rozbiórka odwachu przy Dolnej Bramie; budowa nowego mostu na Donie
 1923 - powstaje nowy budynek pocztowy; położono chodniki
 1925 - spiętrzenie wody na rzece Donie i urządzenie kąpieliska na 200 osób
 1926 - przeniesienie zbiorów muzealnych do nowego budynku (dawny szpital miejski)
 1927 - budowa hali sportowej przy szkole
 1946 - przybycie polskiego proboszcza ks. Stanisława Majewskiego
 1966 - odnowa Młynar z racji festynu ludowego
 1984 - Młynary odzyskują prawa miejskie
 27. 05.1990- pierwsze wybory samorządowe

ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

Mieszkańcy Młynar poszczycić się mogą dobrze zachowanymi zabytkami: XIV wieczny Kościół w Młynarach pod wezwaniem Świętego Piotra Apostoła, kościół z XIX wieku pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. W mieście znajduje się jeszcze więcej zabytkowych budowli, chociażby budynek poczty, najstarsza zachowana kamienica w rynku, zabytkowe budynki szkolne, budynek byłej restauracji Warmianka, w której przed wojną było regionalne muzeum. Warte zobaczenia są także ruiny XVII wiecznego młyna. Młynary to nie tylko zabytki, ale również nowoczesne przestrzenie rekreacyjne. W Parku za Młynem znajduje się tężnia solankowa, park linowy, pumtrack, ścianka wspinaczkowa oraz leżaki wzdłuż malowniczej rzeki Baudy. Miejsce to idealnie łączy historię z nowoczesnymi udogodnieniami, tworząc przestrzeń do wypoczynku dla mieszkańców i turystów.

Młynary to najmniejsze pod względem liczby ludności miasto w województwie Warmińsko – Mazurskim. Funkcjonuje tu kino stacjonarne „Zenit”, które może poszczycić się 75-letnią tradycją. Dzięki gruntownemu remontowi przeprowadzonemu w 2024r. sala kinowa na 160 miejsc na nowo tętni życiem.

Młynary, mimo swojej niewielkiej liczby mieszkańców, mają wiele do zaoferowania. To miejsce, które łączy bogatą historię z możliwością spokojnego wypoczynku. Dla tych, którzy szukają urokliwego, a jednocześnie mniej znanego zakątka Warmii i Mazur, Młynary są idealnym kierunkiem na weekendowy wypad.

STRUKTURA PRZESTRZENNA MIEJSCOWOŚCI

Miejscowość Młynary posiada interesująca gwiazdzystą strukturę historycznej sieci osadniczej. Architekturę samych Młynar cechują pozostałości układu przestrzennego, zwłaszcza rozmieszczenie ulic i placów, w szczególności Rynku i okalających go uliczek.

III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCA ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

1. Zasoby przyrodnicze

Młynary i okolice posiadają bogate walory krajobrazowe. Przepiękne łąki i lasy, tonące w zieleni a teren urozmaicają moreny denne. Szata roślinna wzbogaca urok miejscowości zimą jak i latem . Znaczną część obszaru gminy obejmuje wielkoprzestrzenny, ekologiczny system obszarów chronionych powiatu elbląskiego.

W skład terenów chronionych wchodzi rezerwat przyrody "Pióropusznikowy Jar" oraz rezerwat "Lenki", w którym obowiązuje ścisła ochrona Konserwatora Przyrody. W dorzeczu Baudy, rzeki przepływającej przez gminę, znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy. Obszar chroniony występuje wzdłuż zlewiska Baudy.

Ponadto w okolicznych wioskach, na rzekach można zobaczyć żeremia budowane przez bobry oraz ścięte przez nie drzewa, co niewątpliwie świadczy o ich licznych występowaniu na obszarze gminy.

Jaki jest stan otoczenia i środowiska:

- lasy stanowiące 37% powierzchni gminy,
- pomniki przyrody,
- rzeka Bauda ,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy.

2. Dziedzictwo kulturowe

Dziedzictwo kulturowe Młynar stanowi zabytkowy układ urbanistyczny miasta, pojedyncze budowle, bogata historia, dobrze zachowane i różnorodne krajobrazy przyrodniczo – kulturowe.

W wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków, z terenu miasta Młynary figuruje 10 obiektów, w tym 2 kościoły, 5 budynków mieszkalnych, kaplica cmentarna, młyn wodny i układ urbanistyczny Starego Miasta w Młynarach.



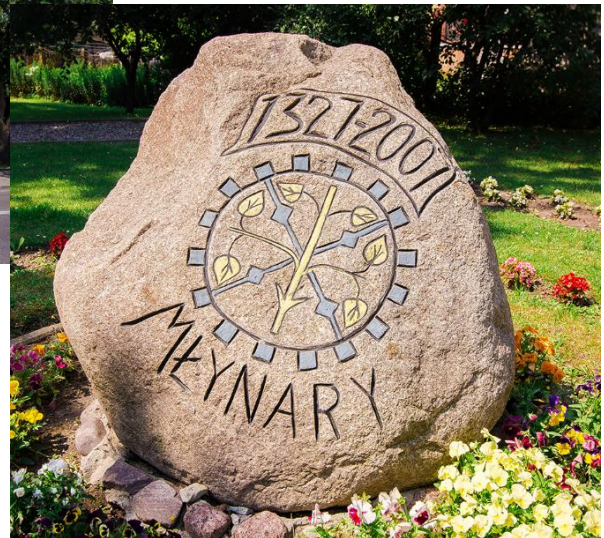
3. Obiekty i tereny

Miasto Młynary wyróżnia się klasyczną kwadratową kompozycją szachownicową, której ośrodek stanowi rynek z ulicami, wybiegającymi z narożników i blokami dookoła. Kościół, usytuowany jest nieco ukosem do ortogonalnej siatki ulic.

Co nas wyróżnia?

- zabytkowe kościoły,
- rynek w centralnym punkcie miasta,
- ruiny XVII wiecznego młyna,
- bogata historia miejscowości,
- organizowane imprezy o charakterze ogólnopolskim,
- bogate walory krajobrazowe,
- zabytkowe kamienice,
- biblioteka,
- ośrodek kultury,

- stadion sportowy,
- amfiteatr,
- kino (Młynary są jedną z najmniejszych miejscowości w Polsce posiadających stacjonarne kino)



Jak wygląda miejscowość:

- XIV wieczny układ urbanistyczny – wyróżnia się klasyczną kwadratową kompozycją szachownicową, której ośrodek stanowi rynek z ulicami, wybiegającymi z narożników i blokami dookoła ,
- na niektórych działkach zachował się historyczny układ zabudowy ,
- w miejscowości znajdują się dwa kościoły, duży kościół, usytuowany nieco ukosem do ortogonalnej siatki ulic jest obiektem zabytkowym ,
- zabytkowe ruiny młyna (historyczne nawiązanie do nazwy miejscowości),
- szereg dziewiętnastowiecznych budynków,
- zachowały się także fragmenty dawnych fortyfikacji (resztki murów obronnych i fragmenty fosy na obrzeżu historycznego układu miejskiego)
- domy w większości wielorodzinne, zwarta zabudowa miejska,
- niewielkie gospodarstwa rolne i domki jednorodzinne na obrzeżach ,
- Urząd Pocztowy,
- Ośrodek Zdrowia ,

- Mleczarnia ,
- Nadleśnictwo ,
- Urząd Miasta i Gminy ,
- Przedszkole, szkoła Podstawowa,
- Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z Klubem Senior +,
- Bank Spółdzielczy ,
- Ośrodek Kultury z Biblioteką Publiczną, Kinem i Stadionem Sportowym ,
- Amfiteatr,
- rzeka Bauda ,
- nowoczesna oczyszczalnia ścieków ,
- park Majowy Gaj oraz Park za Młynem z tężnią i pumprakiem



Park „Majowy Gaj”



Kościół Św. Piotra Apostoła w Młynarach

4. Infrastruktura społeczna

W mieście funkcjonuje Ośrodek Kultury w Młynarach, który organizuje imprezy kulturalne i sportowe. Młynary posiadają też kino, bibliotekę miejską, amfiteatr oraz stadion sportowy. Na terenie Miasta i Gminy Młynary mają miejsce coroczne atrakcje regionalne i ogólnopolskie, takie jak Przegląd Kultury Mniejszości Narodowych "INTEGRACJE", Ogólnopolski Plener Plastyczny "Blżej natury".

5. Infrastruktura techniczna

Komunikacja:

- komunikacja autobusowa PKS, połączenia Elbląg, Pasłęk, Orneta, Frombork, Braniewo,
- komunikacja PKP, połączenia Gdynia -Tczew -Elbląg -Braniewo - Kaliningrad
- droga wojewódzka 505 Pasłęk – Frombork,
- droga wojewódzka 509 Elbląg – Drwęczno,
- ulice gminne,

Długość sieci kanalizacyjnej oraz ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2020 i 2024 r w mieście Młynary.

Wyszczególnienie	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej(km)			Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.		
	2020 r.	2024 r	długość na 100 km ² w 2008 r.	Ludność ogółem	Ludność korzystająca z sieci	% udział ludności korzystającej z sieci do ogółu ludności
m. Młynary	8,4	9,1	4,4	1659	1629	98,2

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Młynarach

Ilość dróg gminnych o nawierzchni twardej na 100 km dla Miasta i Gmina Młynary – wynosi 3,5 km na 100 km, gdy dla porównania wskaźnik ten dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 7,8 km, a dla kraju 29,1 km.

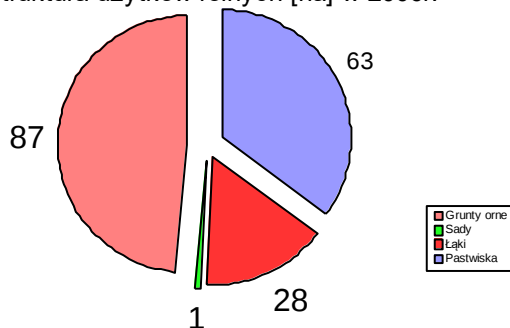
6. Gospodarka i rolnictwo

Rolnictwo:

Na terenie miasta zarejestrowano kilkanaście indywidualnych gospodarstwa rolnych, większość o pow. do 5 ha, produkujących na potrzeby własne.

Struktura użytków rolnych (ha).

Struktura użytków rolnych [ha] w 2006r.



Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Lesistość na terenie miasta Młynary wynosi 0,7%, natomiast powierzchnia gruntów leśnych wynosi 7,39 ha

Zakłady produkcyjne

- Spółdzielcza Mleczarnia SPOMLEK- Zakład Produkcyjny w Młynarach
- Zakład Produkcji Tektury i Opakowań
- Nadleśnictwo Młynary
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Młynarach

7. Kapitał społeczny i ludzki



Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Liczba mieszkańców Młynar w latach 2021-2024

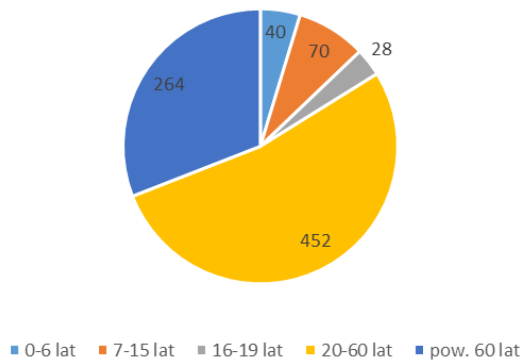
LATA	LICZBA LUDNOŚCI
2021	1733
2022	1712
2023	1704
2024	1659

Źródło: Dane UMiG Młynary

Liczba ludności w mieście Młynary, w ostatnich latach nie ulegała większym zmianom. Zauważyć można jednak coroczny spadek liczby ludności zamieszkałej w Młynarach.

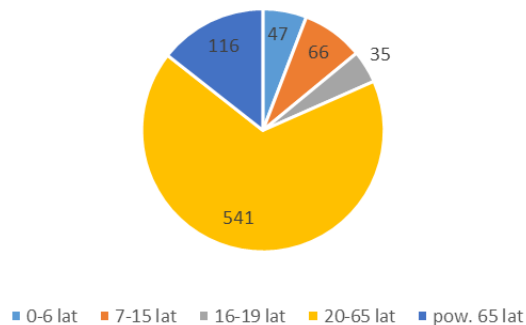
STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI W 2024R. W M. MŁYNARY

Kobiety w poszczególnych kategoriach wiekowych



Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Młynarach

Mężczyźni w poszczególnych kategoriach wiekowych



Z czego się utrzymują mieszkańcy:

- praca ,
- działalność gospodarcza
- rolnictwo,
- emerytury i renty,
- zasiłki z opieki społecznej

Jak jest zorganizowana miejscowość:

- Rada Sołecka wraz z Sołtysem,
- Rada Miejska,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Młynar,
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Gminy Młynary,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy "Syrena" Młynary
- Uczniowski Klub Sportowy „Dona” ,
- Polski Związek Wędkarski Koło Młynary,
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Klub „Senior +” działający w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Młynarach
- Grupa Wsparcia AA,

Propozycje dla dzieci i młodzieży:

- Zajęcia stałe oraz imprezy i zajęcia okolicznościowe prowadzone przez Ośrodek Kultury w Młynarach (m.in. zajęcia plastyczne, taneczne, wokalne),
- Grupy artystyczne działające przy Szkole Podstawowej w Młynarach,
- Zespół muzyczny i Schola działające przy parafii,
- Zajęcia sekcji piłkarskich Stowarzyszenia Klub Sportowy „Syrena” Młynary,
- Zajęcia w sekcjach UKS „Syrenka” i UKS „Dona”

Jak rozwiązywane są problemy:

Bieżąca działalność i administrowanie obiektami użyteczności publicznej są prowadzone przez Samorząd Gminy i Ośrodek Kultury w Młynarach w oparciu o środki z budżetu samorządu oraz inne.

W budynku Ośrodka Kultury odbywają się systematyczne spotkania grupy wsparcia AA.

W strukturach Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Klub „Senior +”, który został utworzony w odpowiedzi na palące problemy społeczne takie jak zagospodarowanie czasu wolnego osób 60+, przeciwdziałanie samotności i wykluczeniu społecznemu, aktywizacja osób starszych. W Młynarach działa także Koło Gospodyń Wiejskich, które prowadzi aktywną działalność w zakresie promocji miejscowości i regionu. Współpracuje także ze Szkołą Podstawową, organizując różnego rodzaju warsztaty kulinarne i rękodzielnicze. Kino w Młynarach, które może poszczycić się 75-letnią tradycją, po niemal dwóch dekadach przerwy w seansach ponownie otwiera swoje drzwi dla widzów! Dzięki gruntownemu remontowi sala kinowa na 160 miejsc jest już gotowa, by na nowo tętnić życiem.

Bogata oferta programowa Ośrodka Kultury daje możliwości samorealizacji młodym ludziom i rozwijania zainteresowań, jak też jest czynnikiem stanowiącym o atrakcyjności tego terenu dla potencjalnych inwestorów.

Obyczaje i tradycje;

- Ogólnopolski Przegląd Kultury Mniejszości Narodowych
- INTEGRACJE,
- Plenery Plastyczne „Bliżej natury”,
- Sportowo – Rekreacyjne Turnieje Sołectw,
- Piknik rodzinny,
- Festiwal wokalnno-teatralny Jesienne Spotkania,
- Procesja w Święto Bożego Ciała z udziałem OSP, Leśników, Kolarzy,
- Obchody Dnia Strażaka,
- Dożynki gminne
- Seniorada
- Wigilia w amfiteatrze



Seniorada 2024



Dożynki Gminne



Wigilia w amfiteatrze 2024r.

IV. ANALIZA SWOT

DLA MIEJSCOWOŚCI MŁYNARY

1. Mocne strony:

- bogata historia, ciekawa architektura, układ urbanistyczny miejscowości
- dobrze zachowane środowisko naturalne
- brak dużych zakładów produkcyjnych zanieczyszczających środowisko,
- posiadanie terenów inwestycyjnych,
- rezerwy terenowe pod rozwój nowych inwestycji oraz budowę domów jednorodzinnych,
- sprawnie działająca jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej
- dobrze rozwinięta infrastruktura oświatowa (szkoła, przedszkole), kulturalna (Ośrodek Kultury, amfiteatr, sala konferencyjno – widowiskowa, Centrum Integracji Społecznej”), rekreacyjna (park „Za Młynem”, park „Majowy Gaj”)
- Młynary są podstawowym ośrodkiem krzewienia kultury w gminie,
- aktywnie działające organizacje pozarządowe, grupy nieformalne,
- prężnie działające grupy artystyczne,

- położenie w pobliżu szlaku kopernikowskiego i na dawnym szlaku Poczty Konnej,
- skomunikowanie z drogą szybkiego ruchu E 22 Elbląg,
- otoczenie lasami, pozwalające na wprowadzenie usług związanych z myślistwem, jeździectwem, carawaniem itp.,
- istnienie nowoczesnej oczyszczalni ścieków,
- kompletna oferta usług o charakterze podstawowym.

2. Słabe strony

- brak dostatecznej liczby pracodawców, zakładów pracy, podmiotów gospodarczych
- słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna
- niedostateczna ilość ścieżek rowerowych, ścieżek dydaktycznych
- brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- niedostateczna liczba miejsc rekreacyjno - wypoczynkowych
- niedostateczna promocja miejscowości
- brak infrastruktury i instytucji obsługi ruchu turystycznego,
- brak naturalnych zbiorników wodnych,
- ujemny przyrost naturalny
- brak instytucji opieki nad dziećmi do lat 3
- brak wyłoniętego i promowanego produktu lokalnego
- niedostatecznie zagospodarowana przestrzeń publiczna,
- słabo rozwinięta infrastruktura OZE
- niezadowalający stan infrastruktury OSP
- niewystarczająca oferta kulturalna, sportowo – rekreacyjna i edukacyjna
- słaba dostępność i degradacja istniejących obiektów zabytkowych,
- niewielka skala budownictwa nowych mieszkań,
- niedostateczna integracja społeczności lokalnej,
- brak stowarzyszeń i instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości.

3. Szanse

- liczne niezagospodarowane tereny komunalne dają możliwość stworzenia szerokiej oferty spędzania czasu wolnego
- rozwój turystyki w oparciu o zasoby przyrodniczo – historyczne
- stworzenie specjalnej strefy ekonomicznej, ulgi dla inwestorów
- wzrost aktywności społeczeństwa lokalnego,

4. Zagrożenia

- eskalacja konfliktu zbrojnego na teren kraju
- wysokie koszty inwestycji,
- migracja wyjazdowa młodych , wykształconych ludzi, niski wskaźnik demograficzny
- coraz wyższy standard usług komercyjnych w skali kraju, w tym usług turystycznych, hotelarskich, rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- nierówne szanse edukacyjne, kulturalne, rozwojowe,
- niski poziom zaangażowania społecznego

Wizja rozwoju.

Młynary – odnowiona, rozwijająca się miejscowość, przyjazna mieszkańcom.

Rozwój miejscowości Młynary powinien przebiegać jednocześnie w dwóch kierunkach:

- I. Integracja mieszkańców miejscowości oraz kultywowanie lokalnych tradycji
- II. Poprawa warunków życia dzięki inwestycjom infrastrukturalnym

V. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Młynary spełniają warunek zgodności z zapisami zawartymi w dokumentach dotyczących rozwoju gminy tj. Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta i Gminy Młynary, miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Młynary. Cele i zadania określone w Planie Odnowy Miejscowości są wewnętrznie zgodne a ich osiągnięcie i realizacja nie powoduje negatywnych skutków dla osiągnięcia celów i realizacji zadań strategii wyższego rzędu.

W celu stworzenia zbioru inwestycji, działań i zadań, jakie należy przeprowadzić w okresie krótkoterminowym i perspektywnym na terenie miejscowości Młynary posłużono się przede wszystkim sugestiami mieszkańców oraz wynikami analizy SWOT. Planowanymi do realizacji zadaniami w miejscowości Młynary są więc:

Opis zadań do realizacji wraz z uzasadnieniem konieczności ich realizacji

Zadania inwestycyjne:

1. Zagospodarowanie terenu w „Parku za Młynem” – budowa altany wraz z grillem

Przedmiotem inwestycji jest budowa altany drewnianej wraz z grillem, usytuowanej w Parku za Młynem w Młynarach. Zakres zadania obejmuje także przygotowanie niezbędnej



dokumentacji. Altana wykorzystywana będzie przez mieszkańców na cele rekreacyjne. Mieszkańcy wyrazili potrzebę utworzenia miejsca w którym mogliby spędzać wolny czas, grillując. Miejsce wykorzystywane będzie także przez szkołę do organizacji spotkań integracyjnych. Zagospodarowanie terenu przyczyni się do integracji środowiska lokalnego oraz do lepszego rozwoju publicznej infrastruktury. Ponadto będzie istotnym czynnikiem w promocji regionu.

2. Zagospodarowanie terenu przy kinie w Młynarach

W Młynarach jest też kilka terenów wymagających zagospodarowania m.in. teren przy kinie, przy ulicy Dworcowej, w miejscu bardzo uczęszczanym przez mieszkańców z uwagi na bliskość sklepu samoobsługowego. Jednym z pomysłów jest ustawienie tam interaktywnej tablicy informacyjnej. W Młynarach nie ma takiego obiektu. Tablica byłaby połączona ze stroną internetową Młynar. Dzięki takiemu rozwiązaniu nawet starsi mieszkańcy, którzy na co dzień nie korzystają z internetu, będą mogli na bieżąco śledzić wydarzenia w swoim regionie.

3. Budowa pomnika w centrum Młynar

Przedsięwzięcie polega na postawieniu kamienia upamiętniającego wydarzenie historyczne. Kamień, wraz z kamienną tablicą z napisem dedykacyjnym, posadowiony na utwardzonej nawierzchni ograniczonej krawężnikami, ewentualnie na cokole. Możliwe jest także ogrodzenie słupkami ozdobnymi (wys. ok. 1m) połączonymi łańcuchem. Planowana lokalizacja – centrum Młynar – Rynek. Potrzeba utworzenia takiego pomnika była już wcześniej zgłaszana przez mieszkańców. W Młynarach brak jest monumentów upamiętniających ważne wydarzenia historyczne i bohaterów tych ziem.

4. Zagospodarowanie terenu w „Parku za Młynem” – II etap

Teren znajduje się przy zabytkowych ruinach Młyna. Planowane przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu terenu za młynem na potrzeby rekreacyjne. W ramach inwestycji zaplanowano powstanie skalnego ogrodu, alejek spacerowych, placu na imprezy historyczne. Wykonane zostaną także nasadzenia ozdobne. Zagospodarowany teren będzie ogólnodostępny dla mieszkańców gminy Młynary. Dziś niezagospodarowane tereny przy ruinach Młyna są niezbyt atrakcyjne turystycznie. Wykonanie zaplanowanych prac pozwoli na ekspozycję ruin i stworzy kompleksowo zagospodarowany teren rekreacyjny.



5. Utrzymanie zieleni miejskiej, żywe przystanki, zacienione ostoje, klomby uliczne

W ramach zadania zaplanowano nasadzenia roślin w miejscach często użytkowanych przez mieszkańców. Roślinność pojawiłaby się na dachach i ścianach przystanków. Dodatkowe nasadzenia miałyby też pojawić się w donicach zintegrowanych z konstrukcją wiaty.

- Mogłyby przyczynić się do zwiększenia produkcji tlenu i pochłaniania pyłów, obniżenia temperatury otoczenia podczas upalnych dni, tłumienia

hałasu, poprawy estetyki miejscowości.



6. Oświetlenie parkingu przy stadionie i alejki spacerowej do kina

Zaplanowano ustawienie słupów oświetleniowych wraz z fotowoltaicznymi lampami LED na parkingu przy stadionie miejskim oraz kilku lamp przy alei prowadzącej do budynku Ośrodka Kultury. Jest to miejsce uczęszczane przez sportowców a także przez mieszkańców uczestniczących w imprezach kulturalnych i rekreacyjnych organizowanych przez Ośrodek Kultury. Realizacja inwestycji poprawi bezpieczeństwo i komfort użytkowników.

7. Oświetlenie stadionu sportowego w Młynarach

Projekt polega na ustawieniu słupów oświetleniowych wokół stadionu sportowego w Młynarach. Zakres obejmuje także elementy sterowania oświetleniem i nagłośnienia stadionu. Inwestycja jest niezbędna aby w pełni wykorzystać możliwości terenów sportowych w Młynarach. Oświetlenie boiska zaprojektowane jest tak, by



tworzyło integralną całość z wszystkimi obszarami i elementami znajdującymi się w obiekcie. Odpowiednio dobrane oprawy zapewniają idealne warunki do uprawiania różnych dyscyplin sportowych.

8. Budowa ciągów pieszo - rowerowych

W ramach zadania związanego z rozbudową ciągów pieszo – rowerowych w miejscowości zaplanowano opracowanie dokumentacji i wykonanie nawierzchni utwardzonej. Przedsięwzięcie przede wszystkim wpłynie na poprawę bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów.

Zadanie będzie zaplanowane tak aby powiązać przedsięwzięcia z planowanymi do realizacji przez zarządców dróg odcinkami poza granicami Młynar.

Zestawienie zadań inwestycyjnych

Lp.	Nazwa	Cel	Przeznaczenie	Szacowana kwota [zł]	Źródło
1.	Zagospodarowanie terenu w „Parku za Młynem” – budowa altany wraz z grillem	poprawa jakości życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy miejscowości Młynary, uczniowie szkoły podstawowej przyjezdni, mieszkańcy gminy	50 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
2.	Zagospodarowanie terenu przy kinie w Młynarach	Poprawa jakości życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy miejscowości Młynary, przyjezdni, mieszkańcy gminy	100 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
3.	Budowa pomnika w centrum Młynar	Wzrost atrakcyjności miejscowości,	Mieszkańcy Młynar, mieszkańcy gminy	20 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
4.	Zagospodarowanie terenu w „Parku za Młynem” – II etap	poprawa jakości życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy miejscowości Młynary, uczniowie szkoły podstawowej przyjezdni, mieszkańcy gminy	500 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
5.	Utrzymanie zieleni miejskiej, żywe przystanki, zacienione ostoje, klomby uliczne	Poprawa stanu środowiska oraz warunków życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy Młynar	300 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
6.	Oświetlenie parkingu przy stadionie i alejki spacerowej do kina	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa jakości życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy Młynar, mieszkańcy gminy	80 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
7.	Oświetlenie stadionu sportowego w Młynarach	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa jakości życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy Młynar, mieszkańcy gminy	400 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
8.	Budowa ciągów pieszo - rowerowych	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, poprawa jakości życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy Młynar, mieszkańcy gminy	2 000 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne

Zadania społeczne i kulturalne:

1. Organizacja wydarzeń rekreacyjnych i kulturalnych angażujących mieszkańców

Planuje się organizację corocznych imprez plenerowych. Od maja 2025r. rusza popularny niegdyś w Młynarach „Turniej północ - południe”, angażujący mieszkańców Młynar do wspólnej sportowej zabawy. W zależności od zainteresowania mieszkańców, turniej będzie kontynuowany lub nie. Planuje się także organizację innych imprez rekreacyjno - kulturalnych, angażujących mieszkańców. Zadanie ma na celu aktywizację społeczności lokalnych, poprawa jakości życia mieszkańców Młynar, wzrost atrakcyjności miejscowości.

2. Kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów

Zaplanowano działania angażujące mieszkańców, koncerty, warsztaty mające na celu kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów. W organizację zaangażowane będą lokalne środowiska twórcze w tym Koło Gospodyń Wiejskich. Działanie ma na celu aktywizację społeczności lokalnych, poprawę jakości życia mieszkańców Młynar

Zestawienie zadań społecznych i kulturalnych

Lp.	Nazwa	Cel	Przeznaczenie	Szacowana kwota [zł] roczna	Źródło
1.	Organizacja wydarzeń rekreacyjnych i kulturalnych angażujących mieszkańców	aktywizacja społeczności lokalnych, poprawa jakości życia mieszkańców Młynar , wzrost atrakcyjności miejscowości	Mieszkańcy miejscowości Młynary, przyjezdni, mieszkańcy gminy	7 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne
2.	Kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów	aktywizacja społeczności lokalnych, poprawa jakości życia mieszkańców Młynar	Mieszkańcy miejscowości Młynary, przyjezdni, mieszkańcy gminy	10 000	Gmina Młynary, Fundusze UE, Inne

HARMONOGRAM REALIZACJI

RODZAJ ZADANIA	2025		2026		2027		2028		2029		2030		2031		2032	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Zadania inwestycyjne																
Zagospodarowanie terenu w „Parku za Młynem” – budowa altany wraz z grillem	■	■														
Zagospodarowanie terenu przy kinie w Młynarach			■	■												
Budowa pomnika w centrum Młynar		■														
Zagospodarowanie terenu w „Parku za Młynem” – II etap					■	■										
Utrzymanie zieleni miejskiej, żywe przystanki, zacienione ostoje, klomby uliczne							■	■	■							
Oświetlenie parkingu przy stadionie i alejki spacerowej do kina		■														
Oświetlenie stadionu sportowego w Młynarach				■	■											
Budowa ciągów pieszo - rowerowych											■	■		■	■	
Zadania społeczno - kulturalne																
Organizacja wydarzeń rekreacyjnych i kulturalnych angażujących mieszkańców	■		■		■		■		■		■		■		■	
Kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów		■		■		■		■		■		■		■		■

VI. WDROŻENIE I MONITOROWANIE PLANU

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Miejskiej w Młynarach .

Monitorowanie każdego przedsięwzięcia - czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych .

Do opracowania wykorzystano:

1. *materiały udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy Młynary;*
2. *Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Miasta i Gminy Młynary*
3. *Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Młynary*
4. *ankiety*
5. *Młynary - przewodnik turystyczny*
6. *Młynary małe miasto 1327 – 2007, Jerzy Białobrzęski (Olsztyn 2008)*
7. *zdjęcia i materiały udostępnione przez mieszkańców*

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie uchwalenia Planu Odnowy Miejscowości Młynary

Sołectwo Młynary zostało zakwalifikowane uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego nr 45/774/24/VII z dnia 15 października 2024r., do udziału w inicjatywie Samorządu Odnowa Wsi Województwa Warmińsko – Mazurskiego „Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem w którym warto żyć...”

Udział w inicjatywie daje możliwość sołectwu aplikowania o środki finansowe w ramach konkursu „Aktywna Wieś Warmii, Mazur i Powiśla”. Sołectwo Młynary powołało dnia 25 lutego 2025r., uchwałą zebrania wiejskiego, Grupę Odnowy Miejscowości, w skład której wchodzi 7 osób – mieszkańców sołectwa Młynary. Liderem grupy jest sołtys. Grupa Odnowy Miejscowości opracowała Plan Odnowy Miejscowości – stanowiący załącznik do niniejszej uchwały. Zgodnie z wytycznymi Samorządu Województwa niniejszy dokument musi być zatwierdzony uchwałami zebrania wiejskiego oraz rady gminy. W związku z powyższym, po zatwierdzeniu dokumentu uchwałą sołectwa, przedkłada się go do zatwierdzenia uchwałą rady gminy.